T005 A HÀM V 99-5-Kinh 106 A Nậu La-Trưởng Giả-Tây--Mao Đoan

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

KINH 106. A-NAÄU-LA1 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, taïi thaønh Vöông xaù2. Baáy giôø coù Tyø-kheo teân laø A-naäu-la-ñoä3 ôû nuùi Kyø-xaø-quaät. Luùc aáy, coù soá ñoâng ngöôøi xuaát gia ngoaïi ñaïo, ñeán choã A-naäu-la-ñoä. Sau khi hoï ñaõ chaøo hoûi thaêm nhau, roài ngoài sang moät beân vaø, baïch vôùi A-naäu- la-ñoä: “Chuùng toâi coù ñieàu muoán hoûi. Ngaøi coù raûnh maø giaûi thích cho chuùng toâi khoâng?” A-naäu-la-ñoä noùi vôùi caùc ngoaïi ñaïo: “Tuøy theo ñieàu muoán hoûi, neáu bieát toâi seõ traû lôøi.” Caùc ngoaïi ñaïo laïi hoûi: “Theá naøo, Toân giaû, Nhö Lai sau khi cheát toàn taïi chaêng?” A-naäu-la-ñoä noùi: “Nhö Theá Toân ñaõ noùi, ñieàu naøy thuoäc voâ kyù4.” Laïi hoûi: “Nhö Lai sau khi cheát khoâng toàn taïi chaêng?” A-naäu-la-ñoä noùi: “Nhö Theá Toân ñaõ noùi, ñieàu naøy thuoäc voâ kyù.” Laïi hoûi: “Nhö Lai sau khi cheát toàn taïi vaø khoâng toàn taïi; chaúng phaûi toàn taïi, chaúng phaûi khoâng toàn taïi chaêng?” A-naäu-la-ñoä noùi: “Nhö Theá Toân ñaõ noùi, ñieàu naøy thuoäc voâ kyù.” Laïi hoûi A-naäu-la-ñoä:

1.

Paøli: S. 22. 86. Anuraødha.

2.

Baûn Paøli: vesaøliyaö mahaøvane kuøæaøgaørasaølaøyaö, ôû Vesaøli, trong giaûng ñöôøng

Truøng caùc trong Ñaïi laâm.

3.

A-naäu-la-ñoä Paøli: Anuraødha.

4.

Voâ kyù (Paøli: avyaøkata), thuoäc loaïi khoâng xaùc ñònh, khoâng ñöôïc traû lôøi. Baûn

Paøli; tathaøgato aóóatra imehi catuøhi æhaønehi paóóaøpayamaøno paóóaøpeti, Nhö Lai ôû ngoaøi giaû thieát vôùi boán tröôøng hôïp aáy.

“Theá naøo, Toân giaû, Nhö Lai sau khi cheát laø toàn taïi chaêng? Baûo raèng voâ kyù. Nhö Lai sau khi cheát khoâng toàn taïi chaêng? Baûo raèng voâ kyù. Nhö Lai sau khi cheát laø cuõng toàn taïi, cuõng khoâng toàn taïi; chaúng phaûi toàn taïi, chaúng phaûi khoâng toàn taïi chaêng? Baûo raèng voâ kyù. Theá naøo, Toân giaû, Sa-moân Cuø-ñaøm khoâng bieát, khoâng thaáy chaêng?” A-naäu-la-ñoä noùi: “Ñöùc Theá Toân chaúng phaûi khoâng bieát, chaúng phaûi khoâng thaáy.” Baáy giôø, caùc ngoaïi ñaïo khoâng haøi loøng veà nhöõng gì maø Toân giaû A-naäu-la-ñoä ñaõ noùi, beøn chæ trích, roài töø choã ngoài ñöùng daäy ra veà. Toân giaû A-naäu-la-ñoä chôø cho caùc ngoaïi ñaïo ñi roài, ñeán choã Ñöùc Phaät, ñaûnh leã döôùi chaân, roài ñöùng sang moät beân, ñem nhöõng gì caùc ngoaïi ñaïo ñaõ hoûi trình leân taát caû cho Phaät:

“Baïch Theá Toân, hoï ñaõ hoûi nhö vaäy vaø con ñaùp nhö vaäy, noùi nhö vaäy, coù phuø hôïp vôùi Chaùnh phaùp khoâng? Con khoâng maéc toäi huûy baùng Theá Toân chaêng? Laø thuaän theo phaùp hay laø traùi vôùi phaùp? Khoâng khieán cho khi coù ngöôøi ñeán caät vaán maø bò beá taéc chaêng?” Phaät baûo A-naäu-la-ñoä: “Nay Ta hoûi ngöôi, theo nhöõng gì Ta hoûi maø traû lôøi. Naøy A-naäu- la-ñoä, saéc laø thöôøng hay voâ thöôøng?” Ñaùp: “Laø voâ thöôøng.” “Thoï, töôûng, haønh, thöùc laø thöôøng hay laø voâ thöôøng?” Ñaùp: “Baïch Theá Toân, laø voâ thöôøng.” Noùi chi tieát nhö kinh Dieäm-ma-ca, cho ñeán, thöùc laø Nhö Lai chaêng? Ñaùp laø khoâng. Phaät baûo A-naäu-la-ñoä: “Noùi nhö vaäy laø noùi lôøi phuø hôïp5, chaúng phaûi huûy baùng Nhö Lai, chaúng phaûi vöôït qua thöù lôùp, nhö nhöõng lôøi cuûa Nhö Lai noùi theo caùc phaùp tuøy thuaän6 khoâng ai coù theå ñeán caät vaán cheâ traùch ñöôïc. Vì sao?

5. Toáng-Nguyeân-Minh: chö thuyeát Baûn Cao-ly: chö kyù (tuøy thuaän) caùc caùch traû lôøi. 6. Haùn: chö thöù phaùp thuyeátThöù phaùp töùc tuøy phaùp (Paøli: anudhamma), phaùp tuøy thuaän.

Vì ñoái vôùi saéc, Ta bieát nhö thaät veà saéc, veà söï taäp khôûi cuûa saéc, veà söï ñoaïn taän cuûa saéc, veà con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät taän cuûa saéc. Naøy A-naäu-la-ñoä, neáu boû qua nhöõng ñieàu Nhö Lai giaûi thích7 maø baûo laø Nhö Lai khoâng bieát, khoâng thaáy, thì ñaây chaúng phaûi laø lôøi noùi chính xaùc8.” Phaät noùi kinh naøy xong, A-naäu-la-ñoä nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät ñaõ daïy, vui möøng thöïc haønh theo. KINH 107. TRÖÔÛNG GIAÛ9 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû trong röøng saâu Loäc daõ, taïi nuùi Thieát-thuû-baø-la10, thuoäc nöôùc Baø-kyø11. Baáy giôø coù tröôûng giaû Na-caâu-la12 ñaõ moät traêm hai möôi tuoåi, giaø nua, caùc caên suy nhöôïc, yeáu ñuoái beänh khoå maø vaãn muoán dieän kieán Ñöùc Theá Toân, cuøng caùc Tyø-kheo thaân quen ñaùng kính tröôùc ñaây. OÂng ñeán choã Phaät, ñaûnh leã döôùi chaân, roài lui ngoài sang moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, nay con ñaõ giaø nua, yeáu ñuoái, beänh khoå, töï gaéng söùc ñeán yeát kieán Ñöùc Theá Toân cuøng caùc vò Tyø-kheo thaân quen ñaùng kính tröôùc ñaây. Xin Ñöùc Theá Toân vì con maø noùi phaùp khieán cho con luoân luoân ñöôïc an laïc.” Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo gia chuû Na-caâu-la: “Laønh thay! Gia chuû, thaät söï oâng ñaõ giaø nua, caùc caên suy nhöôïc, yeáu ñuoái beänh hoaïn, maø coù theå töï mình ñeán dieän kieán Nhö Lai cuøng

7.

Nhö Lai sôû taùc coù theå do veyyakaøraòa: söï giaûi thích. Moät soá vaán ñeà

Phaät khoâng giaûi ñaùp vì ñöôïc xem laø khoâng thieát thöïc nhöng raát nhieàu vaán ñeà thieát thöïc khaùc ñöôïc Phaät giaûi ñaùp.

8.

(phi) ñaúng thuyeát

9.

Paøli, S. 22. 1. Nakulapitaø.

10.

Thieát-thuû-baø-la sôn Loäc daõ thaâm laâm Paøli:

Susuömaøragira Bhesakalaøvana Migadaøya, trong nuùi Caù saáu, röøng Kinh sôï, choã nuoâi höôu.

11.

Baït-kyø quoác Paøli: Bhaggesu, ôû giöõa nhöõng ngöôøi Bhagga.

12.

Na-caâu-la tröôûng giaû Paøli: Nakulapitaø gahapati, gia chuû, cha cuûa oâng

Nakula.

caùc Tyø-kheo thaân quen ñaùng kính khaùc. Gia chuû neân bieát, ôû nôi caùi thaân khoå hoaïn naøy maø tu hoïc thaân khoâng khoå hoaïn13.” Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân vì gia chuû Na-caâu-la, khai môû, chæ daïy, soi saùng, laøm cho hoan hyû14 roài ngoài im laëng. Sau khi gia chuû Na-caâu- la nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät ñaõ daïy, tuøy hyû vui möøng, leã Phaät maø lui. Luùc aáy, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñang ngoài döôùi moät boùng caây caùch Phaät khoâng xa. Gia chuû Na-caâu-la ñeán choã Toân giaû Xaù-lôïi- phaát, ñaûnh leã döôùi chaân, roài lui ngoài sang moät beân. Toân giaû Xaù-lôïi- phaát hoûi gia chuû: “Hieän taïi caùc caên cuûa gia chuû vui veû, nhan saéc saùng töôi, coù phaûi ñaõ nghe phaùp saâu xa töø nôi Theá Toân roài chaêng?” Gia chuû Na-caâu-la baïch ngaøi Xaù-lôïi-phaát: “Hoâm nay Ñöùc Theá Toân vì toâi noùi phaùp, khai môû, chæ daïy, soi saùng, laøm cho hoan hyû; vì nöôùc phaùp cam loä röôùi vaøo thaân taâm toâi, cho neân nay caùc caên cuûa toâi vui veû, nhan saéc saùng töôi.” Toân giaû Xaù-lôïi-phaát hoûi gia chuû: “Ñöùc Theá Toân ñaõ vì oâng noùi nhöõng phaùp gì, khai môû, chæ daïy, soi saùng, laøm cho hoan hyû, nhuaàn thaém nöôùc cam loä?” Gia chuû Na-caâu-la baïch ngaøi Xaù-lôïi-phaát: “Con ñeán choã Theá Toân, baïch Theá Toân raèng: ‘Con ñaõ giaø nua, yeáu ñuoái, khoå hoaïn, töï con ñeán dieän kieán Ñöùc Theá Toân cuøng caùc Tyø-kheo thaân quen ñaùng kính.’ Ñöùc Phaät baûo con: ‘Laønh thay! Gia chuû, oâng thöïc söï ñaõ giaø nua, yeáu ñuoái, khoå hoaïn, maø coù theå töï noã löïc ñeán gaëp Ta cuøng caùc Tyø-kheo thaân quen ñaùng kính tröôùc ñaây. Baây giôø ñoái vôùi thaân khoå hoaïn naøy, oâng thöôøng neân ôû nôi caùi thaân khoå hoaïn naøy maø tu hoïc thaân khoâng khoå hoaïn.’ Ñöùc Theá Toân ñaõ vì con noùi phaùp nhö vaäy, khai môû, chæ daïy, soi saùng, laøm cho hoan hyû, nöôùc cam loä nhuaàn thaám.” Toân giaû Xaù-lôïi-phaát hoûi gia chuû: “Vöøa roài sao oâng khoâng hoûi laïi Ñöùc Theá Toân, theá naøo laø thaân bò

13. Paøli: aøturakaøyassa me sato cittaö anaøturaö bhavissatì ti evaó hi te gahapati sikkhitabban ti, ta coù thaân beänh khoå naøy; taâm ta seõ khoâng beänh khoå; caàn hoïc taäp nhö vaäy. 14. Thò, giaùo, chieáu, hyû, töùc Thò, giaùo, lôïi, hyû: thöù töï thuyeát phaùp cuûa Phaät.

beänh khoå, laø taâm bò beänh khoå? Theá naøo laø thaân bò beänh khoå maø taâm khoâng bò beänh khoå?” Gia chuû ñaùp: “Vì lyù do naøy neân con ñeán gaëp Toân giaû, xin vì con noùi toùm löôïc phaùp yeáu.” Toân giaû Xaù-lôïi-phaát baûo gia chuû:

“Laønh thay! Gia chuû, nay oâng haõy laéng nghe, toâi seõ vì oâng maø noùi. Keû phaøm phu ngu si khoâng hoïc, ñoái vôùi söï taäp khôûi cuûa saéc, söï dieät taän cuûa saéc, söï tai haïi cuûa saéc, vò ngoït cuûa saéc, söï xuaát ly saéc khoâng bieát nhö thaät. Vì khoâng bieát nhö thaät neân aùi laïc saéc, noùi raèng saéc laø ngaõ, laø ngaõ sôû, roài chaáp thuû, nhieáp thuû. Khi saéc naøy hoaëc bò hö hoaïi, hoaëc bò bieán ñoåi; taâm thöùc cuõng tuøy theo maø bieán chuyeån, khoå naõo lieàn sanh. Khi khoå naõo ñaõ sanh thì phaùt sinh söï sôï haõi, söï chöôùng ngaïi, söï hoaøi voïng, söï lo nghó buoàn khoå tham luyeán. Ñoái vôùi thoï, töôûng, haønh, thöùc laïi cuõng nhö vaäy. Ñoù goïi laø beänh khoå cuûa thaân taâm. “Theá naøo laø thaân bò beänh khoå maø taâm khoâng bò beänh khoå? Ña vaên Thaùnh ñeä töû bieát nhö thaät veà söï taäp khôûi cuûa saéc, veà söï dieät taän cuûa saéc, veà vò ngoït cuûa saéc, veà söï tai haïi cuûa saéc, veà xuaát ly cuûa saéc. Khi ñaõ bieát nhö thaät roài thì khoâng sanh ra aùi laïc, thaáy saéc laø ngaõ, hay ngaõ sôû. Saéc naøy neáu bieán dòch hay ñoåi khaùc ñi nöõa, thì taâm cuõng khoâng thay ñoåi theo maø sanh ra khoå naõo. Khi taâm ñaõ khoâng bieán chuyeån theo maø sanh ra khoå naõo roài, thì ñöôïc söï khoâng sôï haõi, chöôùng ngaïi, tieác nuoái, lo nghó, buoàn khoå, tham luyeán. Ñoái vôùi thoï, töôûng, haønh, thöùc laïi cuõng nhö vaäy. Ñoù goïi laø thaân bò beänh khoå maø taâm khoâng bò beänh khoå.” Khi Toân giaû Xaù-lôïi-phaát noùi phaùp naøy, gia chuû Na-caâu-la ñaït ñöôïc maét phaùp trong saïch. Baáy giôø, gia chuû Na-caâu-la thaáy phaùp, ñaéc phaùp, bieát phaùp, thaâm nhaäp phaùp, vöôït qua ñöôïc moïi söï hoà nghi maø khoâng do ai khaùc, ôû trong chaùnh phaùp taâm ñaït ñöôïc voâ sôû uùy, roài töø choã ngoài ñöùng daäy söûa laïi y phuïc, chaép tay baïch Toân giaû Xaù-lôïi-phaát: “Con ñaõ vöôït qua, ñaõ ñöôïc ñoä thoaùt. Nay con xin nöông veà Tam baûo Phaät, Phaùp, Taêng, laøm ngöôøi Öu-baø-taéc; xin ngaøi chöùng bieát cho con. Nay con xin nguyeän suoát ñôøi nöông veà Tam baûo.” Sau khi gia chuû Na-caâu-la ñaõ nghe nhöõng gì Toân giaû Xaù-lôïi-phaát noùi roài, tuøy hyû hoan hyû, laøm leã ra ñi.

KINH 108. TAÂY15 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi tuï laïc Thieân hieän cuûa doøng hoï Thích16. Baáy giôø coù soá ñoâng Tyø-kheo ngöôøi phöông Taây muoán trôû veà phöông Taây an cö, ñeán choã Ñöùc Theá Toân ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân vì hoï maø noùi phaùp, khai môû, chæ daïy, soi saùng, laøm cho hoan hyû. Sau khi baèng nhieàu caùch ñöôïc khai môû, chæ daïy, soi saùng, laøm cho hoan hyû roài, soá ñoâng Tyø-kheo phöông Taây töø choã ngoài ñöùng daäy chaép tay baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, caùc Tyø-kheo phöông Taây chuùng con, muoán trôû veà phöông Taây an cö, nay chuùng con xin ñöôïc töø giaõ.” Phaät baûo caùc Tyø-kheo phöông Taây: “Caùc oâng ñaõ töø giaõ Xaù-lôïi-phaát chöa?” Ñaùp: “Baïch, chöa töø giaõ.” Phaät baûo caùc Tyø-kheo phöông Taây: “Xaù-lôïi-phaát thuaàn tu phaïm haïnh, caùc oâng neân töø giaõ. OÂng aáy coù theå laøm cho caùc oâng ñöôïc lôïi ích vaø an laïc laâu daøi.” Caùc Tyø-kheo phöông Taây töø taï maø lui vaø chuaån bò ñi. Luùc aáy Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñang ngoài döôùi moät boùng caây kieân coá17 caùch Phaät khoâng xa. Caùc Tyø-kheo ñeán choã Toân giaû Xaù-lôïi-phaát, ñaûnh leã döôùi chaân, roài ngoài lui sang moät beân, baïch Toân giaû Xaù-lôïi-phaát: “Chuùng toâi muoán trôû veà phöông Taây an cö, neân

ñeán ñaây xin töø giaõ.” Toân giaû Xaù-lôïi-phaát hoûi: “Caùc oâng ñaõ töø giaõ Ñöùc Theá Toân chöa?” Ñaùp: “Thöa, ñaõ töø giaõ roài.” Xaù-lôïi-phaát baûo:

15.

Paøli, S.22.2 Devadaha.

16.

Thích thò thieân hieän tuï laïc Paøli: devadahaö naøma
sakyaønaö nigamo, taïi laøng Devadaha cuûa nhöõng ngöôøi hoï Thích.

17.

Kieân coá thoï teân caây. Paøli: eôagalaøbumba, caây ba-ñaäu (?)

“Caùc oâng trôû veà phöông Taây, moãi quoác ñoä moãi khaùc nhau, moãi chuùng hoäi moãi khaùc nhau, aét seõ coù ngöôøi hoûi caùc oâng. Hieän taïi caùc oâng ñang ôû choã Ñöùc Theá Toân nghe phaùp ñöôïc kheùo giaûng thuyeát, haõy kheùo laõnh thoï, kheùo ghi nhôù, kheùo quaùn saùt, kheùo thaâm nhaäp, ñeå ñuû khaû naêng vì moïi ngöôøi kia maø tuyeân noùi laïi ñaày ñuû, ñeå khoâng phaûi laø huûy baùng Ñöùc Phaät chaêng? Khoâng ñeå cho caùc chuùng kia naïn vaán, gaïn hoûi cheâ traùch vaø bò beá taéc chaêng?” Caùc Tyø-kheo baïch ngaøi Xaù-lôïi-phaát: “Chuùng toâi vì muoán nghe phaùp, neân ñeán choã Toân giaû. Xin Toân giaû vì thöông xoùt chuùng toâi maø noùi phaùp ñaày ñuû.” Toân giaû Xaù-lôïi-phaát baûo caùc Tyø-kheo: “Ngöôøi Dieâm-phuø-ñeà lôïi caên thoâng minh. Hoaëc Saùt-lôïi, Sa-moân, Baø-la-moân, hay gia chuû, coù theå hoï seõ hoûi caùc oâng raèng: ‘Ñaïi sö cuûa caùc oâng noùi phaùp nhö theá naøo? Duøng nhöõng phaùp naøo ñeå truyeàn daïy cho caùc oâng?’ Thì caùc oâng neân ñaùp: ‘Ñaïi sö chæ noùi ñieàu phuïc duïc tham vaø chæ ñem phaùp naøy ñeå truyeàn daïy.’ “Hoï seõ hoûi laïi caùc oâng: ‘ÔÛ trong phaùp naøo maø ñieàu phuïc duïc tham?’ Caùc oâng neân ñaùp: ‘Ñaïi sö chæ noùi ôû trong saéc aám kia maø ñieàu phuïc duïc tham; ôû trong thoï, töôûng, haønh, thöùc aám kia maø ñieàu phuïc duïc tham. Ñaïi sö cuûa chuùng toâi noùi phaùp nhö vaäy.’ “Hoï seõ laïi hoûi: ‘Duïc tham coù tai haïi gì maø Ñaïi sö laïi noùi ôû ngay nôi saéc ñieàu phuïc duïc tham; nôi thoï, töôûng, haønh, thöùc ñieàu phuïc duïc tham?’ Caùc oâng neân traû lôøi: ‘Neáu ôû nôi saéc maø duïc khoâng ñoaïn tröø, tham khoâng ñoaïn tröø, aùi khoâng ñoaïn tröø, nieäm khoâng ñoaïn tröø, khaùt khoâng ñoaïn tröø vaø khi saéc kia bieán ñoåi, hoaëc khaùc ñi, thì seõ sanh ra öu, bi, khoå, naõo; ñoái vôùi thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng laïi nhö vaäy. Vì thaáy duïc tham coù nhöõng tai haïi nhö vaäy, neân ôû nôi saéc phaûi ñieàu phuïc duïc tham; ôû nôi thoï, töôûng, haønh, thöùc ñieàu phuïc duïc tham.’ “Hoï seõ laïi hoûi: ‘Thaáy coù lôïi ích gì trong vieäc döùt tröø duïc tham, maø Ñaïi sö noùi ôû nôi saéc phaûi ñieàu phuïc duïc tham; ôû nôi thoï, töôûng, haønh, thöùc ñieàu phuïc duïc tham?’ Caùc oâng neân traû lôøi: ‘Neáu ôû nôi saéc maø ñoaïn tröø duïc, ñoaïn tröø tham, ñoaïn tröø nieäm, ñoaïn tröø aùi, ñoaïn tröø khaùt, thì ñoái vôùi saéc neáu coù bieán ñoåi, hoaëc khaùc ñi, vaãn khoâng khôûi leân öu, bi, khoå, naõo; vaø ñoái vôùi thoï, töôûng, haønh, thöùc laïi cuõng nhö

vaäy. Thöa caùc ngaøi, neáu vì nguyeân nhaân nhaän laõnh caùc phaùp baát thieän maø khieán cho cuoäc soáng ngay trong hieän taïi vaãn ñöôïc an vui, khoâng khoå,

khoâng chöôùng ngaïi, khoâng phieàn naõo, khoâng noùng böùc, thaân hoaïi maïng chung ñöôïc sanh vaøo nôi toát laønh, thì Ñöùc Theá Toân cuoái cuøng ñaõ khoâng daïy: Haõy ñoaïn tröø caùc phaùp baát thieän. Vaø cuõng khoâng daïy ngöôøi ôû trong Phaät phaùp tu caùc phaïm haïnh, ñeå ñaït ñöôïc taän cuøng cuûa meù khoå. Vì nguyeân nhaân nhaän laõnh caùc phaùp baát thieän neân seõ ñöa ñeán moät cuoäc soáng khoå ñau ngay trong hieän taïi vaø chöôùng ngaïi, nhieät naõo; sau khi thaân hoaïi maïng chung seõ ñoïa vaøo trong ñöôøng aùc. Cho neân Ñöùc Theá Toân daïy, haõy ñoaïn tröø phaùp baát thieän vaø ôû trong Phaät phaùp phaûi tu caùc phaïm haïnh ñeå ñaït ñöôïc roát cuøng meù khoå, bình ñaúng giaûi thoaùt heát khoå. Neáu vì nguyeân nhaân nhaän laõnh caùc phaùp thieän, maø ngay trong cuoäc soáng hieän taïi chòu khoå, chöôùng ngaïi, nhieät naõo vaø seõ ñoïa vaøo trong ñöôøng aùc, thì Theá Toân ñaõ khoâng daïy neân thoï trì phaùp thieän, ôû trong Phaät phaùp phaûi tu phaïm haïnh ñeå ñaït ñöôïc roát cuøng meù khoå, bình ñaúng giaûi thoaùt heát khoå. Vì thoï trì phaùp thieän neân ngay trong cuoäc soáng hieän taïi ñöôïc an vui, khoâng khoå, khoâng chöôùng ngaïi, khoâng phieàn naõo, khoâng nhieät böùc; sau khi thaân hoaïi maïng chung seõ sanh vaøo nôi toát laønh. Cho neân Ñöùc Theá Toân khen ngôïi vieäc daïy ngöôøi laõnh thoï caùc phaùp thieän, ôû trong Phaät phaùp tu caùc phaïm haïnh ñeå ñaït ñöôïc roát cuøng cuûa meù khoå, bình ñaúng giaûi thoaùt heát khoå.” Khi Toân giaû Xaù-lôïi-phaát noùi phaùp naøy, caùc Tyø-kheo phöông Taây khoâng khôûi leân caùc laäu hoaëc, taâm ñöôïc giaûi thoaùt. Sau khi Toân giaû Xaù-lôïi-phaát noùi phaùp naøy xong, caùc Tyø-kheo tuøy hyû hoan hyû, laøm leã maø lui. KINH 109. MAO ÑOAN18 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû taïi vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø, Theá Toân noùi vôùi caùc Tyø-kheo:

18. Ñaàu sôïi loâng. Paøli, S. 13. 2. Pokkharaòì (hoà sen).

“Nhö hoà nöôùc vuoâng vöùc naêm möôi do-tuaàn, chieàu saâu cuõng nhö vaäy, vôùi nöôùc traøn ñaày. Laïi coù ngöôøi duøng sôïi loâng, duøng coïng coû, hay moùng tay ñeå haát nöôùc. Naøy caùc Tyø-kheo, yù caùc oâng theá naøo? Nöôùc do ngöôøi kia haát leân laø nhieàu hay laø nöôùc hoà nhieàu?” Caùc Tyø-kheo baïch Phaät: “Nöôùc maø ngöôøi kia duøng loâng, duøng coû, hay moùng tay ñeå haát leân laø raát ít, khoâng ñaùng ñeå noùi. Nöôùc hoà thì raát nhieàu, gaáp caû traêm ngaøn vaïn laàn, khoâng theå naøo so saùnh ñöôïc.” “Cuõng vaäy, naøy caùc Tyø-kheo, caùc khoå ñöôïc ñoaïn tröø do thaáy Thaùnh ñeá, cuõng nhö nöôùc hoà kia, vónh vieãn khoâng sanh laïi trong ñôøi vò lai.” Khi Ñöùc Theá Toân noùi phaùp naøy xong, beøn vaøo thaát toïa thieàn. Sau khi Ñöùc Theá Toân vaøo thaát, baáy giôø, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñang ngoài trong chuùng, baûo caùc Tyø-kheo: “Thaät laø ñieàu chöa töøng ñöôïc nghe, hoâm nay Ñöùc Theá Toân kheùo noùi thí duï veà caùi hoà! Vì sao? Thaùnh ñeä töû ñaày ñuû kieán ñeá19, ñaït ñöôïc quaû voâ giaùn ñaúng20. Neáu keû phaøm tuïc naøo khôûi taø kieán, thaân kieán, caên baûn thaân kieán, taäp thaân kieán, sanh thaân kieán, nghóa laø che giaáu nhöõng caûm giaùc lo aâu, giöõ gìn tieác thöông nhöõng ñieàu vui möøng21, noùi laø ngaõ, noùi laø chuùng sanh, noùi laø kyø ñaëc, kieâu caêng, töï cao. Caùc thöù taø nhö vaäy taát caû ñeàu bò tröø dieät, caét ñöùt coäi reã nhö caây ña-la bò beû gaõy, khieán cho ñôøi vò lai khoâng coøn taùi sanh laïi nöõa.

“Naøy caùc Tyø-kheo, nhöõng gì laø caùc thöù taø keå treân bò ñoaïn tröø bôûi Thaùnh ñeä töû khi thaáy Thaùnh ñeá, vò lai vónh vieãn khoâng khôûi leân laïi nöõa? “Phaøm phu ngu si khoâng hoïc, thaáy saéc laø ngaõ, laø khaùc ngaõ, laø ngaõ ôû trong saéc, saéc ôû trong ngaõ; thaáy thoï, töôûng, haønh, thöùc laø ngaõ, laø khaùc ngaõ, laø ngaõ ôû trong thöùc, laø thöùc ôû trong ngaõ.

19. Kieán ñeá cuï tuùc chæ söï thaáy vaø chöùng boán Thaùnh ñeá.
Paøli: diææhisampanna, thaønh töïu söï thaáy, coù ñaày ñuû söï thaáy bieát veà Thaùnh ñeá. 20. Voâ giaùn ñaúng quaû ñaây chæ söï thaønh töïu
Thaùnh ñeá hieän quaùn, töùc quaùn saùt boán Thaùnh ñeá ñeå chöùng quaû Döï löu. Xem cht.18, kinh 105. Paøli: abhisametvaø (abhisamaya), sau khi hieän chöùng. 21. Öu thích aån phuù, khaùnh caùt baûo tích chöa roõ heát
yù nghóa.

“Theá naøo thaáy saéc laø ngaõ? Chöùng ñaéc chaùnh thoï nhaäp nhaát thieát xöù veà ñaát22, sau khi quaùn, khôûi leân yù nghó, ‘Ñaát töùc laø ngaõ, ngaõ töùc laø ñaát; ngaõ vaø ñaát chæ laø moät chöù khoâng phaûi hai, khoâng phaûi khaùc, khoâng phaân bieät.’ Cuõng vaäy, chaùnh thoï nhaäp nhaát thieát xöù veà nöôùc, löûa, gioù, xanh, vaøng, ñoû, traéng23, sau khi quaùn, khôûi leân yù nghó, ‘Haønh töùc laø ngaõ, ngaõ töùc laø haønh, chæ laø moät chöù khoâng phaûi hai, khoâng phaûi khaùc, khoâng phaân bieät.’ Nhö vaäy, ôû nôi caùc nhaát thieát nhaäp xöù, moãi moãi ñeàu ñöôïc chaáp laø ngaõ. Ñoù goïi laø saéc töùc laø ngaõ. “Theá naøo laø saéc khaùc ngaõ24? Neáu ngöôøi kia thaáy thoï laø ngaõ; khi thaáy thoï laø ngaõ roài thì thaáy saéc laø ngaõ sôû; hoaëc thaáy töôûng, haønh, thöùc töùc laø ngaõ thì thaáy saéc laø ngaõ sôû. “Theá naøo laø thaáy saéc ôû trong ngaõ? Thaáy thoï laø ngaõ thì saéc ôû trong ngaõ; neáu laïi thaáy töôûng, haønh, thöùc töùc laø ngaõ thì saéc ôû trong ngaõ. “Theá naøo laø thaáy ngaõ ôû trong saéc? Neáu thaáy thoï töùc laø ngaõ thì noù hieän höõu trong saéc, nhaäp vaøo trong saéc, phoå bieán khaép töù chi; hay neáu thaáy töôûng, haønh, thöùc laø ngaõ thì noù hieän höõu ôû trong saéc vaø, bieán khaép töù chi. Ñoù goïi laø ngaõ ôû trong saéc. “Theá naøo laø thaáy thoï töùc laø ngaõ? Laø saùu thoï thaân. Thoï phaùt sanh töø xuùc cuûa maét. tai, muõi, löôõi, thaân, yù. Saùu thoï thaân naøy, moãi moãi ñöôïc thaáy laø ngaõ vaø ngaõ laø thoï. Ñoù goïi laø thoï töùc ngaõ. “Theá naøo laø thaáy thoï khaùc ngaõ? Neáu thaáy saéc laø ngaõ, thì thoï laø ngaõ sôû; vaø neáu töôûng, haønh, thöùc laø ngaõ, thì thoï laø ngaõ sôû. Ñoù goïi laø thoï khaùc ngaõ. “Theá naøo laø thaáy thoï ôû trong ngaõ? Neáu saéc laø ngaõ, thì thoï ôû trong noù; vaø neáu töôûng, haønh, thöùc laø ngaõ, thì thoï ôû trong noù. Ñoù goïi laø thoï trong ngaõ. “Theá naøo laø thaáy ngaõ ôû trong thoï? Neáu saéc laø ngaõ, thì noù hieän

22. Ñòa nhaát thieát nhaäp xöù chaùnh thoï töùc bieán xöù
ñònh veà ñaát; ñònh (chaùnh thoï hay chaùnh ñònh, Paøli: samaøpatti) ñöôïc tu taäp vôùi ñoái töôïng laø tính phoå bieán cuûa ñaát. Paøli: pæhavi-kasiòa-samaødhi. 23. Möôøi ñoái töôïng (Paøli: kammaææhaøna) cuûa bieán xöù ñònh (Paøli: kasiòa-samaødhi): ñaát, nöôùc, löûa, gioù, xanh, vaøng, ñoû, traéng, hö khoâng vaø

aùnh saùng. 24. Saéc dò ngaõ ôû ñaây Paøli: ruøpavantaö vaø attaønam (thaáy raèng) töï ngaõ coù saéc; töùc laø, töï ngaõ sôû höõu saéc nhö ngöôøi sôû höõu xaâu chuoãi ngoïc.

höõu ôû trong thoï vaø bieán khaép toaøn thaân; vaø neáu töôûng, haønh, thöùc laø ngaõ, thì chuùng hieän höõu ôû trong thoï vaø bieán khaép toaøn thaân. Ñoù goïi laø ngaõ ôû trong thoï. “Theá naøo laø thaáy töôûng töùc laø ngaõ? Laø saùu töôûng thaân. Töôûng phaùt sanh töø xuùc cuûa maét; töôûng phaùt sanh töø xuùc cuûa tai, muõi, löôõi, thaân, yù. Saùu töôûng thaân naøy, moãi moãi ñöôïc thaáy laø ngaõ. Ñoù goïi laø töôûng töùc laø ngaõ. “Theá naøo laø thaáy töôûng khaùc ngaõ? Neáu thaáy saéc laø ngaõ, thì töôûng laø ngaõ sôû; vaø neáu thöùc laø ngaõ, thì töôûng laø ngaõ sôû. Ñoù goïi laø töôûng khaùc ngaõ. “Theá naøo laø thaáy töôûng ôû trong ngaõ? Neáu saéc laø ngaõ, thì töôûng hieän höõu ôû trong noù; vaø neáu thoï, haønh, thöùc laø ngaõ, thì töôûng hieän höõu ôû trong chuùng. Ñoù goïi laø töôûng ôû trong ngaõ. “Theá naøo laø thaáy ngaõ ôû trong töôûng? Neáu saéc laø ngaõ, thì noù hieän höõu trong töôûng vaø bieán khaép toaøn thaân; vaø neáu thoï, haønh, thöùc laø ngaõ thì chuùng hieän höõu trong töôûng vaø bieán khaép toaøn thaân. Ñoù goïi laø ngaõ ôû trong töôûng. “Theá naøo laø thaáy haønh laø ngaõ? Laø saùu tö thaân; tö phaùt sanh töø xuùc cuûa maét; tö phaùt sanh töø xuùc cuûa tai, muõi, löôõi, thaân, yù. Saùu tö thaân naøy, moãi moãi ñöôïc thaáy ngaõ. Ñoù goïi laø haønh töùc ngaõ. “Theá naøo laø thaáy haønh khaùc ngaõ? Neáu thaáy saéc laø ngaõ, thì haønh laø ngaõ sôû; vaø neáu thoï, töôûng, thöùc laø ngaõ, thì haønh laø ngaõ sôû. Ñoù goïi laø haønh khaùc ngaõ. “Theá naøo laø thaáy haønh ôû trong ngaõ? Neáu saéc laø ngaõ, thì haønh hieän höõu ôû trong noù; vaø neáu thoï, töôûng, thöùc laø ngaõ, thì haønh hieän höõu ôû trong chuùng. Ñoù goïi laø haønh ôû trong ngaõ. “Theá naøo laø thaáy ngaõ ôû trong haønh? Neáu saéc laø ngaõ, thì noù hieän höõu ôû trong haønh vaø bieán khaép toaøn thaân; vaø neáu thoï, töôûng, thöùc laø ngaõ, thì chuùng hieän höõu ôû trong haønh vaø bieán khaép toaøn thaân theå. Ñoù goïi laø ngaõ ôû trong haønh. “Theá naøo laø thaáy thöùc laø ngaõ? Chæ cho saùu thöùc thaân: nhaõn thöùc, nhó thöùc, tyû thöùc, thieät thöùc, thaân thöùc vaø yù thöùc. Saùu thöùc thaân naøy, moãi moãi ñöôïc thaáy laø ngaõ. Ñoù goïi laø thöùc töùc ngaõ. “Theá naøo laø thaáy thöùc khaùc ngaõ? Neáu thaáy saéc laø ngaõ, thì thöùc laø ngaõ sôû; vaø neáu thaáy thoï, töôûng, haønh laø ngaõ, thì thöùc laø ngaõ sôû. Ñoù goïi

laø thöùc khaùc ngaõ. “Theá naøo laø thaáy thöùc ôû trong ngaõ? Neáu thaáy saéc laø ngaõ, thì thöùc hieän höõu ôû trong noù; vaø neáu thoï, töôûng, haønh laø ngaõ, thì thöùc ôû trong chuùng. Ñoù goïi laø thöùc ôû trong ngaõ. “Theá naøo laø ngaõ ôû trong thöùc? Neáu saéc laø ngaõ, thì noù ôû trong thöùc vaø bieán khaép toaøn thaân; vaø neáu thoï, töôûng, haønh laø ngaõ thì chuùng ôû trong thöùc vaø bieán khaép toaøn thaân. Ñoù goïi laø ngaõ ôû trong thöùc. “Nhö vaäy, Thaùnh ñeä töû thaáy Boán chaân ñeá seõ ñaït ñöôïc quaû voâ giaùn ñaúng vaø ñoaïn tröø caùc thöù taø kieán, vónh vieãn khoâng khôûi leân trôû laïi trong ñôøi vò lai. “Nhöõng gì laø saéc, hoaëc quaù khöù, hoaëc vò lai, hoaëc hieän taïi; hoaëc trong, hoaëc ngoaøi; hoaëc thoâ, hoaëc teá; hoaëc toát, hoaëc xaáu; hoaëc xa, hoaëc gaàn, ñöôïc tích tuï veà moät nôi, caàn ñöôïc

quaùn nhö vaày: ‘Taát caû ñeàu laø voâ thöôøng, taát caû laø khoå, taát caû laø khoâng, taát caû laø phi ngaõ, khoâng neân aùi laïc, thaâu laáy, chaáp thuû. Ñoái vôùi thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng laïi nhö vaäy, khoâng neân aùi laïc, chaáp thuû, baûo trì.’ Kheùo quaùn saùt nhö vaäy, buoäc taâm an truï, khoâng meâ môø ñoái vôùi phaùp, laïi luoân luoân tinh taán quaùn saùt, xa lìa taâm bieáng nhaùc, thì seõ ñaït ñöôïc hyû laïc, thaân taâm khinh an, tòch tónh, an truï vôùi xaû25; ñaày ñuû caùc phaåm ñaïo, tu haønh troïn veïn, vónh vieãn xa lìa caùc thöù aùc; khoâng phaûi khoâng tieâu tan, khoâng phaûi khoâng tòch dieät; dieät maø khoâng khôûi, giaûm maø khoâng taêng, ñoaïn maø khoâng sanh, khoâng chaáp thuû, khoâng ñaém tröôùc, töï giaùc ngoä Nieát-baøn: ‘Ta, söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, nhöõng gì caàn laøm ñaõ laøm xong, töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa.’” Khi Toân giaû Xaù-lôïi-phaát noùi phaùp naøy, saùu möôi Tyø-kheo khoâng khôûi leân caùc laäu hoaëc, taâm ñöôïc giaûi thoaùt. Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

25. Thöù töï tu taäp baûy giaùc chi: nieäm, traïch phaùp, tinh taán, hyû, khinh an, ñònh vaø xaû. Paøli: satta sambhojjhaígaø: sati-sambojjhaígo, dhammvicaya-, viriya-, pìti-, passaddhi-, samaødhi-sambhojjhaígo.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.